

IZJAVA DELAVSKE ZVEZE JE PRESENETILA VLADO.

Premogari izjavljajo, da bodo nadaljevali stavko in da ni zakona, po katerem bi jih mogel kdo siliti k delu. — Justični tajnik pravi, da izjava Ameriške delavske federacije ne bo spremenila programa vlade. Tudi Gompers je zdaj "rdeč".

Splošni položaj stavke.

Izjava izvrševalnega odbora Ameriške delavske federacije, ki žigosa vladno postopanje proti premogarjem in poziva vse organizirane ameriške delavstvo na pomoč v velikem boju za pravice premogarjev, je zaprla spono uradnikom v oficijelnem Washingtonu. Toda hitro so se opomogli z enostavnim zaključkom, da je Ameriška delavska federacija tudi še "rdeča" in da je izjava delo "rdečkarjev", ki so dobili pod svojo kontrolo konservativne voditelje kot je na primer Gompers.

Oficijelni Washington je bil presenečen, ko je prišla na dan izjava eksekutive A. F. of L. Vladni uradniki so pričakovali, da bo eksekutiva največje delavske organizacije v Ameriki vplivala na premogarje, da se naj pokore sodnemu odloku za končanje stavke, ali zgodilo se je ravno nasprotno. Gompers in njegovi tovariši so izjavili, da je postopanje vlade avtoritativno in nepostavno, da je stavka premogarjev opravljena in da bo Ameriška delavska federacija pomagala z vsemi svojimi sredstvi premogarjem v boju proti operatorjem in vsem onim, ki stojijo za operatorji.

Vladni krogi priznavajo, da je eksekutiva A. F. of L. dala premogarjem veliko moralno oporo. Justični tajnik Palmer je danes konferiral s predsednikom Wilsonom o izjavi delavske eksekutive in po konferenci je dejal, da akcija Ameriške delavske federacije ne bo spremenila programa vlade v boju proti premogarjem. Iz Beke hie poročajo, da je Wilson rekel, da "zadeva je v rokah sodišča in suverenstvo Amerike mora biti ohranjeno." Pričakuje se, da Wilson odgovori javno eksekutivi A. F. of L. vsak hip.

Iz Springfielda poročajo, da je med illinoiskimi premogarji splošno mnenje, da se ne bodo pokorili odloku sodnika Andersona in ne pojdejo delati, čeprav bi odborniki premogarske organizacije pod pritiskom vlade preklicali stavko. Bivši vojniki med premogarji so najbolj navdušeni štrajkarji. Fantje, ki so se bojevali pri Chateau Thierry, St. Mihiel in ob reki Somme, pravijo odločno, da vlada nima zakona, s katerim jih bi prisilila k delu, dokler niso uredeni njihove zahteve. Premogarji so vsi ene misli in ni trf. ba agitatorjev, ki bi jih učili, kaj so njihove dolžnosti.

Krajevna premogarska unija v Johnston Cityju, Ill., je poslala predsedniku Wilsonu protest proti sodni prepovedi, ki jim brani prejemati stavkovno podporo iz centralne unijeke blagajne. Protest se glasi, da je danav v blazni organizacije lastnina premogarjev in da so ga zaslužili z lastnimi rokami pri težkem delu, zato zahtevajo, da se jim mora dati.

Premogarji po vseh naselbinah stavkovnega okrožja v Illinoisu pravijo, da sodni proces v Indianapolisu bo le zavlekel štrajk. Enaki glasovi prihajajo iz drugih držav, posebno iz Kansasa, Pennsylvanije in Ohia. Izvrševalni odbor premogarske organizacije je prejel večeraj nabroj hrzovje od krajevnih unij, posvajajočih odbor-nike, da ne smejo odnehati.

Ameriške strokovne organizacije se izreče za solidarnost s rudarji.

Washington, D. C. — Eksekutiva Ameriške delavske federacije je po 4-urni seji zaključila, da bo štiri milijone strokovno organiziranih delavcev podpiralo moralno in finančno rudarje.

Neki član strokovne eksekutive se je izjavil, da izjava pomeni, da razglas za stavko ne bo umaknen. Dejal je, da je prišel čas, ko je treba, da ameriško ljudstvo pronaide, če ima vlada moč, da prisili delavce delati proti njih volji. "Meni je nepotrebno povdarjati," je nadaljeval član strokovne organizacije, "ker lahko sami vidite, da je učinek te izjave v tem, da mora delavstvo dobojevati ta boj do konca."

Delavski voditelj je pa končal svojo izjavo s temi besedami, ki so značilne: "Po vseh dejstvih v tem dogodku, je rudarska stavka upravičena. Mi jo odobravamo. Mi smo prepričani o pravičnosti rudarske stvari."

"Mi obljubujemo rudarjem vsa pomoč Ameriške delavske federacije in apeliramo na delavce in državljane naše domovine, da jo ravno tako odobre in podpirajo moče, zapletene v ta važni boj!"

Pet in trideset tisoč protestnih shodov.

Odborniki Ameriške delavske federacije stoji na stališču, da nista pričakovala kongres in predsednik Wilson, ki je podpisal Leverjevo postavo, da se ta postava izrazi proti delavcem.

Eksekutiva je razposlala krajevnim društvom Ameriške delavske federacije poziv, ki jih je pet in trideset tisoč, da skličejo protestne ljudske shode, na katerih naj precizirajo svoje stališče. Shodi bodo obdržani v torek ob šestih zvečer, toraj ob času, ki ga je določil sodnik Anderson kot zadnji čas, da odborniki rudarske organizacije umaknejo stavkovni razglas.

Delavstvo pričakuje resen in hud boj.

Vsi delavski voditelji soglašajo v tem, da pričakujejo resen in težak boj, če ne bo sodnijska prepoved umaknena. Ameriška delavska federacija je pa pripravljena, da odpre svojo zakladnico za ta boj.

V Ameriški delavski federaciji je organiziranih nad štiri milijone delavcev in šteje sto trinaest mednarodnih unij in pet in trideset tisoč krajevnih društev. Poleg so te organizacije organizirane v devet sto občinskih centralnih odborih.

Po izjavi Morrisona, tajnika Ameriške delavske federacije, je strokovno organizirano delavstvo pripravljeno pobrati rokavice, ki mu je bila vržena pred noge.

Izjava organiziranega delavstva.

Ameriška delavska federacija je podala ob tej priliki izjavo, v kateri so najvažnejše in značilne sledeče točke:

"Eksekutiva meni, da so odborniki Unite Mine Workers of America storili vse, kar je bilo v njih moči, da preprečijo ta veliki industrijski spor. "Med vsemi veliki industrijskimi v naši državi ni nobena tako nevarna človeškemu življenju kot premogova industrija. Moje, ki gredo pod zemljo, da nakopujejo premog za dompce in industrijske potrebe (Dolje na 2. strani, 6. kolona)

BODNIK ODKLONIL DRŽAVLJANSKE PAPIRJE STAV. KAJOČIM PREMOGARJEM.

Pittsburgh, Pa. — Zvezni sodnik Orr je 5. t. m. odklonil druge državljanske papirje petim proslcem, ko je slišal, da so prodali stavkajoči premogarji. Sodnik je dejal, da je stavka nepostavna in (!) protustavno in da ne more podeliti državljanstva osebam, ki kršijo ustavo (!!!) s tem, da štrajkajo. Proslci so odšli brez papirjev.

SODBA V ANGLIJI O STAVKI RUDARJEV.

Celo konservativni angleški listi se zgražajo nad postopanjem ameriške vlade.

PREMOGOVNA KRIZA V FRANCIJI.

London, 10. nov. — (United Press) — Angleški listi izražajo veliko presenečenje nad akcijo ameriške vlade naprav. stavkajočim premogarjem. Celo konservativni listi, kot je "Weekly Outlook", se ne more nauditi postopanj ameriškega zveznega sodišča in pravi, da demokracija se nikdar ni izvršila tako drznega čina.

Omenjeni list piše: "Odkar je Briand zdrobil stavko francoskih železničarjev s tem, da je železničarje mobiliziral in jih prisilil k delu kot vojake, še nismo slišali, da bi demokratska vlada storila tako ekstremni korak. Na Angleškem, kjer so lastninske pravice svetlejšje, pravice posameznika bolj spoštovane in delavski zakon naprednejši kot v Ameriki, je kaj takega nemogoče."

Ostali listi se čudijo stališču, ki ga je vzel Wilson proti ameriškim premogarjem, in komentirajo, da postopanje te vrste ho še bolj razdražilo delavske mase v Ameriki.

Pariz, 10. nov. — Premogovna kriza v Parizu vedno bolj narasta. Poljejski prefekt je izdal naredbo, ki omejuje vporabo plina in elektrike. Mesto je zopet v temi v nočeh, kakor ob času vojne, ko so se bal zračnih napadov. Nezak poročajo, da bodo premogarji v Franciji imeli splošno glasovanje, če so pri volji delati eno uro več dnevno za kar dobe polovično zvišanje mezd.

Berlin, 10. nov. — Domobranski minister Noske je rekel na shodu v Chemnitzu, da bi bila industrijalna revolucija v Ameriki največja nesreča za Nemčijo, kajti pahnila bi nemško ljudstvo v velik strah.

NESEMANEN ČIN CESTNOŽELEZNIŠKE DRUŠBE.

Toledo, O. — Tukajšnja cestnoželezniška družba je umaknila vse svoje vozove iz prometa in jih odposlala v drugo mesto, ker je ljudstvo pri splošnem glasovanju potrdilo vprašanje, da družba nima pravice do cestnoželezniškega obrata, ker nima oblastvenega dovoljenja. Župan je izjavil, da mu je ravnatelj družbe obljubil, da ostanejo vozovi v obratu, dokler družba ne bo obveščena od mesta, da naj ustavi promet. Po županovi izjavi Kompanijski ravnatelj prelomil dasi besedo, kar dokazuje, koliko vere naj gre kompanijskim ravnateljem, kadar gre za privatne interese.

50-WARDNI NAČET ZA CHICAGO PROPADEL.

Chicago, Ill. — Oficijelno štetje glasov je pokazalo, da je bil predlog za zmanjšanje mestnih okrajev (ward) iz 79 na 50 poražen pri volitvah zadnji torek. Pri prvem štetju glasov je imel predlog 856 glasov večine, toda pri oficijelnem štetju so dognali, da je bila pri prvem štetju narejena pomota za 6256 glasov in na podlagi tega je predlog poražen s 5297 glasovi manjšine. Torej ostane pri starem.

REVOLTA V KOLČAKOVI ARMADI; SOVJET ZMGAL.

Judenič je doigral; sovjetske čete najele ameriško strelivo v Sibiriji.

ANGLEŠKE ČETE ZAPUSTILE SIBIRIJO.

Tokijo, 10. nov. — Iz Omaka poročajo, da je izbruhnila revolucija v Kolčakovi armadi. Uporni vojaki pobijajo častnike med umikanjem. Častniki, katerim uporniki prizanešajo, se morajo preobleči v prostiško uniformo.

London, 10. nov. — Uradno poročilo iz Moskve, ki je prišlo v soboto, se glasi, da so sovjetske čete reokupirale večje število vasi 33 vrst zapadno od Gačine in vsa postojanke v polkrogu tridesetih vrst južozapadno od Krasne Gorke. Kastovo je padlo. Judeničeve čete beže proti zapadu na vsej fronti.

Iz Helsingforsa javljajo, da so je Judenič umaknil v Valmar. Estonске čete so vrgle armadico polkovnika Bermonda čez reko Voljokko.

Vladivostok, 2. nov. — Angleški vojaški kontigent, ki je bil v Sibiriji, se je danes vkrcal na parnik Montezule in odrinil proti domu. Tukaj še ostane le general Knox s okrog 50 častniki.

Kodanj, 8. nov. — (Poročila I. D. Levine.) — Bdeče čete, ki so koncem oktobra prišle s sibirake fronte v Tulo, odkoder so odhajale na južno fronto proti Denkinu, so imele v svoji sredi posadke v ameriških uniformah. Čete imajo tudi večje količine ameriške municije, ki so jo vplisale Kolčaku. Trsoški je nagovoril dotične čete s sledečimi besedami: "Vrnili ste se iz vzhoda, kjer ste zavdali smrtne udarce Kolčaku, agentu ameriških kapitalistov. Kakor vidim, imate na sebi ameriške uniforme, ki so bile poslane Kolčaku. Zdjate pozvani, da zavdate enak udarec banditu Denkinu, najemniku angleških kapitalistov, in nedvoumno hote kmalu imeli tudi angleške uniforme, ki jih je Anglija poslala Denkinu."

V velikih municijskih tovarnah v Tuli je ogromna zaloga ameriških in zavezniških granat, ki so bile poslane carju še pred revolucijo, toda veld korupcije v carjevi armadi niso hile nikdar vporabljene proti Nemeem. Sovjetska vlada pronareja granate in jih rabi v vojni proti Judeniču in Denkinu.

SOCIALISTIČNE ZMAGE V NEW YORKU.

New York, N. Y. — Socialistič-glasovi pri volitvah pred enim tednom so v tem mestu narasli na 150.000. Izvoljenih je pet socialističnih aldermanov in pet zakonodajnih poslanev. Socialisti se pričakujejo, da so jih nasprotniki ogoljufali najmanj za dva aldermana in zahtevali bodo pohovno štetje glasov. Zanimivo je, da so socialisti zmagali tudi v onih volilnih okrajih, kjer so se proti njim združili republikanci in demokrate in postavili po enega kandidata.

11.000 OSEB PROSLAVILO OBLETNICO SOVJETOV V NEW YORKU.

New York, N. Y. — Okrog 11.000 oseb je v nedeljo napolnilo Madison Square pri demonstracijah, ki so se vršile ob priliki obletnice ruske sovjetske revolucije. Govorniki so obsojali blokado Rusije in zahtevali, da se vrnejo ameriške čete domov iz Sibirije. Shodni, ki se je izvršil povsem mirno, je predsedoval Fred Malone, bivši zvezni carinski uradnik v new-šorškem pristanišču.

FUNT BOMBAŽA PO DOLARU.

Pine Bluff, Ark. — W. G. Key je prodal en svezlenj bombaž po dolarju funt. Mnogi drugi so prodali funt bombaža po 80 do 85 centov.

WILSON JE SAM ZAVRCEL PRVO TOČKO SVOJEGA MIROVNEGA PROGRAMA.

Pariz, — M. Mandel, zaupni Clemenceaujev tajnik, je dejal te dni na volilnem shodu, da je Wilson sam zavrgel prvo točko svojega mirovnega programa, ki se je glasila, da mora biti mirovna konferenca javna. Clemenceau je bil za to točko, toda Lloyd George je nasprotoval in nato je Wilson sam črtal točko iz programa.

JEKLARSKI STAVKARJI NEOMAJNI.

Strokovno organizirani delavci na pomoč stavkarjem.

POLOŽAJ V CLEVELANDU NESPREJEMLJEN.

Altoona, Pa. — Tukaj je dvajset tisoč organiziranih delavcev prisločilo na pomoč jeklarskim stavkarjem. Shleca je bila seja zaupnikov 32. lokalnih organizacij, katere so se udeležili zaupniki 29. lokalnih organizacij. Sklenili so, da vsak organiziran delavec plača en dnevni zaslužek kot amesment za podporo stavkajočim jeklarskim delavcem. Zaključek je bil storjen soglasno. Dalje so sklenili, da se priporoči vsaki lokalni organizaciji, da izreči polovico svoje blagajne za podporo štrajkajočim jeklarskim delavcem. Nekatero lokalno strokovno organizacijo, ki so imele svoje seje, so še izvršile te zaključke.

Izvoljen je bil odbor, obstoječ iz 33 članov, ki obliče vsako krajevno organizacijo in predlaga priporočila centralni organizaciji. Odbor je bil izvoljen s konstitutivni odbor treh članov, da vodi vse faze kampanje. Posebni odbor pa pojde okoli biznismanov nabirati prispevke. Izjavili so, da so cilji, za katere so bojujejo jeklarski delavci tako premečni, da ne bodo od biznismanov sprejemali manj kot po pet in dvajset dolarjev.

Izvoljen je bil še en odbor, ki obliče strokovna krajevna društva v Tyronu, da jim priporoči, naj prisločijo jeklarskim stavkarji na pomoč.

Akcija, ki jo je podvzelo strokovno organizirano delavstvo v tem mestu, dokazuje jasno kot bell dan, da strokovno organizirani delavci stoji za jeklarskimi stavkarji.

Cleveland, O. — Stavkovni položaj je nespremenjen, ne glede na to, kaj poročajo šmokavarski listi v Pittsburghu in Chicagu. Kompanije so se naveličale plačevati tisto pest stavkokazev, ki so jih imele, ker niso nič producirali. Prišlo se zdaj stavkokaze odslavljati. Ti fakti govore, da je produkcija jekla in železa ustavljena v vseh tukajšnjih obratih, prizadetih vsled stavke jeklarskih in železarskih delavcev. Iz dimnikov American Steel and Wire kompanije prihaja precej dima, da obude sum, da se dela v tovarni. Najeli so tudi fotografe, ki so od zunaj fotografirali dim. Te slike pošljejo najbrž šmokavarskim listom, da blufajo javnost, da tovarna obratuje. Ko so stali fotografi pred tovarno, so iz dimnikov prihajali tako gosti oblaki dima, da je bilo vse črno nad tovarno. Za jeklarske podjetnike mora presti res huda, če sega jo takih dvomilijonih sredstvih, da da preprečijo javnost, da se dela v jeklarni.

Privatni stražarji in najemniki pri Cuyahoga Worksu so postali precej predrzni, kajti pričeli so streljati s svojimi pihalniki. Šreča je, da ni bil nihče ranjen. Stavkarji so se obrnili do šerifa za pomoč, ki je arretiral pet in dvajset teh pridničev. Kompanija želi, da sodišče priznajo, da imajo ti najemniki pravice nositi orožje kot privatni stražniki tudi takrat, kadar se nahajajo na ulici. Stavkarji upajo, da sodišča ne store tega, kajti dozdaj so bila še precej naklonjena stavkarjem. Arretiranih je bilo prav malo ljudi. (Dolje na 2. strani, 6. kolona)

VELEBIZNIŠKA ZAROTNA PONESREČILA V SEVERNI DAKOTI.

Velebizniški zarotniki so se zdaj potuhnil.

NAJVIŠJE SODIŠČE JE ZEMELJA ŠTERNO ZAROTNIKOM.

Fargo, N. D. — Najvišje državno sodišče je sklenilo s tremi proti dvema glasoma, da se ugodi prošnji Skandinavsko-ameriške banke in bančnemu nadzorniku Lofthusu, da se državni bančni odbor ne sme umešavati v bančne posle.

Ta zaključek je preprečil precej nadajnih zarotniških akcij velikega bizenisa, s katerimi je hotel uničiti Farmersko neustransko ligo. Velebizniški interesi so se vriskali veselja, kajti mislili so, da se jim posreči preprečiti gradnjo državnega mlina, žitnice in skladišč. Velebizniški zarotniki so izdelali dobro premišljen načrt in se sanjali niso o tem, da jim spotleti. Dne 27. septembra so trije člani državnega bančnega odbora zaprli banko. Velebizniški interesi so mislili, če je zavezan denar, ne bodo mogli pričeti z gradnjo državnih podjetij. Člani Neustranske lige so spoznali prihajajočo nevarnost in podvzeli so takoj protiakcijo. Vložena je bila prošnja na najvišjem državnem sodišču za časoslopnoljisko prepoved. Zdjaj se je vršila obravnava in najvišje sodišče je v svojim sklepu preprečilo zaroto.

A. C. Townley, predsednik Neustranske lige, je takoj obliče obliče abor lige za dne 22. oktobra v Fargoju N. D., da se članom pomeni, kakšno zaroto so skovali velebizniški interesi, da skušajo mlado farmersko politično organizacijo, ki se bojuje za osvoboditev farmarjev iz velebizniških krepiljev. Na shodu je govoril tudi farmerski governor Frasier, ki je lani vozil krompir na železniško postajo, ko je došla vest, da je izvoljen za governorja v Severni Dakoti. Razkrinkal je pred zbranimi farmarji peklenški načrt, s katerim so nameravali velebizniški interesi uničiti državni krediti, da strmoglavijo ves socialni načrt, ki ga je sprejela združna legislatura. Na zborovanje je prišlo več farmarjev iz raznih krajev države, da sličejo iz ust svojega governorja, kakšni farmarjevi prijatelji so velebizniški interesi.

Še le po tem obdnuem zboru Neustranske lige je najvišje sodišče storilo odločen korak in je prepoved proglasilo za stalno.

Politični podpreniki velebizniških interesov so se zdaj poskrili po temnih luknjah, ali farmarji so se odločili, da bodo odslej imeli oči odprte, da se ne napravijo nov zarotniški napad nanje. Vprav ta zarotniška poteza velebizniških interesov je privela farmarje do spoznanja, da so na pravem potu za samooščvojo. Ko so velebizniški interesi že pisali na zadnjo luknjo svoje piščali, so izgrlili še karto, o kateri so bili prepričani, da bo držala. Izjavili so, da je predsednik Neustranske lige socialist, kar Townley ni nikdar tajil. Š to izjavo so mihlili ubiti Townleyja in Neustransko ligo. Ali tudi ta izjava jim je pomagala toliko da njihovega umazanega cilja, kot zarotniški napad na Skandinavsko-ameriško-banko. Tepeni so bili na cell črti.

PET PARNIKOV V POTREBI.

Hallfax, N. S. — Sem došla poročila naznanjajo, da se je en parnik pred Novo Škotsko pogreznil, drugi se pa nahaja v zelo opasnem položaju. Trije drugi parniki se nahajajo na drugih tleh in zelo nevarnem položaju.

VREME.

Chicago in okolice: V sredo nestalno in mrzlo. Zapadni vetrovi. Solnčni izhod ob 6.34, zahod ob 4.34.

PROSVETA

DOPISI.

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjena država (inven Chicago) in Canada \$4.00 na leto, \$2.00 za pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$5.50 na leto, \$2.75 za pol leta, \$1.40 za tri mesece, in za inozemstvo \$7.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.50, and foreign countries \$7.00 per year.

Datum v obljepanju n. pr. (Septembra 30-19) poleg vašega imena in naslova pomeni, da vam je s tem davcom poteklo naročnina. Pomnite jo pravčasno, da se vam ne ustavi list.

NEOSNOVAN NAPAD NA NEANGLEŠKO ČASOPISJE

Džingoti so zopet pričeli s svojo gonjo na neangleško časopisje. Za napad na neangleško časopisje jim služi premogarska stavka. Neki šmokavzar je poslal iz Washingtona dolgo jeremijado v angleške dnevnike. Svojo jeremijado pričinja z neresnično trditvijo, da je v vojnem času pričelo izhajati štiri sto radikalnih listov, med katerimi je tri sto neangleških listov. To jeremijado pa zabljuje s temile ocvirki:

Vprav sedaj so časnikarski izdajatelji v skrbeh radi mogočega pomanjkanja tiskovnega papirja. Lastniki papirnic izjavljajo, da je zahteva večja, kot zaloga. Navadno zvrčajo krivdo na povečane nedeljske liste, toda interesantno bi bilo, da se odkrije, koliko tiskovnega papirja gre za radikalne publikacije, ki krožijo tajno.

Nekoliko nižje stoka člankar, da delavske mase ne čujejo več čitati dnevnikov v angleščini, ampak le čitajo radikalne liste, posebno tam, kjer so listi zavzeli protidelavsko stališče v sporih med podjetniki in delavci.

To stokanje pa pove, zakaj je članek po vsej krivici razilil svoj žolc na neangleške liste. Tujezemski delavci, ki niso zmožni angleškega jezika, niso nikdar čitali velikih angleških časnikov. Te časnike čitajo ameriški delavci in tujezemski delavci, ki so zmožni angleškega jezika. Če se je število čitateljev iz delavskih krogov znižalo, ki so kupovali velike angleške liste, je dokaz, da so se ti čitatelji naročili na druge angleške liste, ki so pravični napram delavskim zahtevam, nikakor pa niso postali naročniki neangleških listov iz enostavnega razloga, ker ameriški delavci ne razumejo tujezemskih jezikov. Še sinovi in hčere tujezemskih delavcev, ki so bili rojeni v Ameriki, ne znajo čitati jezika, ki ga čitajo njih starši.

Gornja hipoteza džingotskega člankarja dokazuje, da njemu ne gre toliko, da nastopi proti sistemu "radikalnemu" časopisju, o katerem toliko stoka in joka, ampak njemu gre za to, da se ustavi vse publikacije v tujezemskih jezikih, da tujezemci, ki ne znajo še angleškega jezika, ne bodo imeli kaj čitati.

Ze enkrat smo odprto povedali, če se ustavi časopisje, tiskano v neangleških časopisih, da postoji nevarnost, da se bodo tujezemski delavci vračali v masah v stari kraj. In če pride do tega izseljevanja v stari kraj, kaj pa bo ameriška industrija brez delavcev, kajti s tujezemskimi delavci ne bodo odhajali sami, ampak z njimi pojdejo tudi njih otroci, ki so bili rojeni v Ameriki. Večina tujezemskih delavcev se je pred vojno izselila v Združene države, ker jim je bil v starem kraju vedno policaj za petami, ki je prisluskoval, o čem se pogovarjajo. Danes so razmere v Evropi popolnoma spremenjene, kajti stare policijske države so izginile, iz njih razvalin so se rodile mlade demokracije. In kakor se je nekdanj tok izseljencev iz Evrope obrnil v Ameriko, tako se lahko zopet obrne nazaj proti Evropi, če bodo merodajni faktorji poslušali nasvete nestrpnih džingotov. Štejemo si v svojo dolžnost, da to svarilo še enkrat ponovimo, da nam kasneje ne more delati nihče očitkov, zakaj nismo govorili ob pravem času.

Če se tok izseljencev obrne proti Evropi, ga ne bo nihče več ustavil, kakor ga pred svetovno vojno ni mogli nihče ustaviti iz Evrope v Ameriko. Prejšnje evropske policijske države so ustavljale izseljevanje z raznimi omejitvami, toda te omejitve niso mogle ustaviti izseljevanja. Kolikor več odredb so izdali proti izseljevanju, toliko več izseljencev je odhajalo v tujino.

Evropski delavci, čeprav ne znajo čitati angleščine, so večinoma inteligentni delavci. O tem so se lahko pričeli podjetniki, za katere so ti delavci delali in še delajo. In če se tem delavcem ustavi čtivo v njih materinskem jeziku, tedaj to zanje pomeni, da morajo prenehati s svojo nadaljno izobrazbo, ker se odrasčen človek ne more v par letih naučiti tujega jezika, če nima posebnega daru za učenje tujih jezikov. In če bi se na pr. ti tujezemski delavci ne pričeli vračati nazaj v Evropo, bi Amerika imela veliko škodo, posebno pa podjetniki, ker bi izobrazba teh angleškega jezika neveselih delavcev zaostala.

Džingotsko priporočilo, da naj se ustavi neangleški listi, pomeni škodo za Ameriko, pa naj presojamo to priporočilo s katerega stališča že hočemo, do drugega zaključka ne pridemo.

Rock Spring, Wyo. — Gotovo se ni bilo takega prevrata v Zdr. državah od zadnje državljanske vojne, kot je sedaj. Da lahko trdim da je nad en milijon delavcev raznih strok na stavki. In čemu? Vseled neznošnih razmer, katere so zavladale v tukajšnjih državah. Življenske potrebščine se dražijo vedno bolj in bolj in nihče noče ustaviti tega družjenja najpotrebnejših življenskih potrebščin. Kakor se razvili, imajo veliko večje veselje nekateri faktorji v Washingtonu, kako bi spravili delavce v še večjo neznošnost, kot je bila dosedaj, mesto da bi prijeli razne veleprofitarje in druge grafitarje, ki povzročajo vse nemire in delavske boje v Zdr. državah. Mesto, da bi stopili na prste pravih krivcev, zvrčajo vso krivdo ravno na one, ki morajo trpeti vse posledice, katere izhajajo iz dražitve življenskih potrebščin. Slep si, in zato ne vidijo, kaj se godi.

Rudniški baroni so nedostopni vsaki trezni in pametni besedi. Trmoglavost je v nas posmeha. Jeklarskega kajzerja Garya. Vseled svoje trmoglavosti so tako zelo zaslepljeni, da se celo pravijo, da dobivajo premogari sedaj preveliko plačo in da je proti postavi, zahtevati večjo. O ja, ako pogledamo samo plačo, se tudi meni zdi dovolj visoka, da se previsoka, ako primerjamo sedanjo plačo s plačo, kakoršno smo dobivali na pr. pred petimi ali desetimi leti. Toda, ako pa primerjamo ceno živila sedaj in ceno živila pred petimi ali desetimi leti, razvidimo takoj, česar ne more nihče zakriti ali utajiti, da je plača sedaj nižja, kot je bila pred omenjenimi leti. Gospodje "referatorji in drugi predstavnik ljudstva", primerjajte samo, za koliko odstotkov se je v zadnjih desetih letih podražilo življenje in za koliko odstotkov so se zvišale plače. In prišli boste do številk, katere so v takem nasprotju kot noč in dan. Prišli boste do številk, katerih se boste ustrašili sami in se pričeli za glavo, ako vam že ni popolnoma zakrnilo srce in postali popolnoma slepi.

Vedno vpijejo, mi delamo da odpravimo draginjo in da cene živilom padejo na moralno ceno ali predvojno ceno, in vi delavci nam mečete polena pred noge ter nas ustavljate pri našem delu. O saneta simplicitas. Kdo povzroča draginjo? Privatni velepodjetniki ali delavci? Povejte nam to. Ali niso vedno privatni velepodjetniki in drugi velepodreventi velike preje podražili življenske potrebščine, kot so pa delavci zahtevali povišanje plače? Ali niso privatni interesi napolnili svoje blagajne v zadnjem času s milijoni in milijardi? Kje so dobili te velike sume vsote denarja? Kdo je naredil nad tisoč novih milijonov? In kaj imajo delavci od avojeke truda polnega dela? Kaj imajo od svojih žuljavih rok? Pojdite v naselbine, v katerih živijo delavci in prepričali se boste sami. Sedanje odpravljanje draginje se mi dozdeva ravno tako, kot bi lovili slepe miši.

In pravijo, da smo prelomili postavo, ker smo zahtevali višjo plačo in stopili v stavko, ker so premogarski baroni niti pogajali niso hoteli s pravilno izvoljenimi uradniki naše premogarske organizacije in našimi zastopniki. Razumno, da bi bilo zelo dobro za nekatera, ako bi nam tako lahko vzeli ves pogum, kot si mislijo. Toda delajo račun brez krčmarja. Naj le gledajo mirno na ljudske izkloščevalce, kako tirajo ljudstvo in državo v propast, ako so tako zaslepljeni. Posledice bodo sami trpeli. Stavke se umoljuje kot gobe po dežju in ako bo šlo tako naprej bo kmalo vse delavstvo na stavki. In kdo bo vzrok temu? Trmoglavost privatnih velepodjetnikov in drugih merodajnih faktorjev, ki bi lahko uredili razmere, ako bi jih hoteli.

Premogari v tukajšnji državi, kot je tudi samoumevno, so zastavali vsi do zadnjega vsilbene v rojih. Velebizniško časopisje se sedaj zviša v mukah, ker niti ne ve, koliko delavcev je na stavki in ne more dati nobene prave statistike, katere bi bila zelo zanimiva, ako bi poročali, koliko delavcev je na stavki v vseh Zdr. državah. Tukajšnji listi so pisali, da je bil večerj praznik in danes je nedelja. Tako pride velepodjetnikom vse prav,

ker rovi ne obratujejo in se s tem izgovarjajo. Še celo vai svetniki so jim prikočili na pomoč, da lažje zakrivajo svojo veliko blamažo. Tukajšnji baroni premoga so dobili vojaštvo v svojo obrambo in poslali vojake po vsi okoli. Iz tega se razvidi na kak način nameravajo postopati z nami delavci.

Predno je prišlo vojaštvo, se je raznesla govornica tu okrog, da bo zastopnik U. P. Co. takoj podal svojo resignacijo, ako pride vojaštvo v ta kraj. Toda sedaj pa pridno odkazuje prostore vojaškop. Vsilil je celo dva vojaka neki družini, ki je odločno ugovarjala. In sedaj se razvili, koliko je verjeti raznim govoricam, katere krožijo naokrog in katere raznašajo osebe, katerim koristi taka govornica.

Tukajšnji trgovci so menda tudi na strani rudniških baronov in kakor se čuje delajo z roko v roki. Tega pa ne pomislijo, da smo takorekoč vsi na enaki stopnji in da jim pridejo zelo prav naši groši, katere jim nosimo za razne potrebščine. Ako je to resnica, česar ne morem garantirati, potem se gotovo smatrajo za nekako višje leteče ptičke. Pozdrav vsem stavkarjem. — Štrajkar.

Premogarska stavka.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

potreb, so zaposleni pri delu, ki je bolj nevarno kot katere druga zaposlitev.

"Prave pažnje nevarnostim, ki obdaja premogovniške rudarje, ni bilo nikdar.

"Rudarji trpe bolj kot kateri drugi delavci vseled prisiljene brezposelnosti. Avtentična statistika pokazuje, da delajo rudarji manj kot dve sto dni v letu. Konkretno pa mora rudarjeva medzda raztegniti na vse leto, ki je pa zelo omejena zaradi brezposelnosti.

"Draginja je veliko bolj zadelo osamljena rudarska naseljšča kot velika industrijalna naseljšča. Navadno ni za rudarje v rudarskih naseljščih za nakupovanje take ugodne prilike, ko je v drugih mestih.

"Rudarska organizacija U. M. W. of A. je na svoji konvenciji v septembru v Clevelandu sprejela pozitivno izjavo, v kateri zahteva zboljšanje delovnih razmer za rudarje.

"Naložila je odborikom, da s pogajanjem s premogovniškimi podjetniki dosežejo delovne razmere, kot jih je odobrila konvencija soglasno.

"Na konvenciji je bilo okoli dva tisoč dve sto delegatov, ki so zastopali okoli pet sto tisoč organiziranih rudarjev pozitivno in jasno so naročili svojim odborikom, če se ne doseže sporazum do prvega novembra, da naj se izročijo rezolucija članom, ki proglašajo splošno stavko s prvim novembrom 1919.

Tukaj ni bilo druge alternative, kot da odborniki, izvoljeni od članstva, izročijo navodila članstvu, ali pa da resignirajo, kar bi pomenilo kaos in konfuzio."

Rezolucija nadaljuje, kako so odborniki rudarske organizacije skušali doseči sporazum na konferenci s premogovniškimi podjetniki v Buffalu in da se premogovniški podjetniki niso hoteli pogajati. Rudarji so se kasneje odzvali klicu delavskega tajnika, da pride do sporazuma, toda tudi ta poizkus je spodletel. Odborniki so na to izvedli navodila, ki jih jim je dala konvencija. Stavka je torej avtomatično stopila v veljavo s prvim novembrom 1919. Rezolucija dalje razklada, kako je poselja vmes vlada in je zvezni sodnik izdal sodniško prepoved, da ne sjejo odborniki svetovati članstvu in porabiti denarja rudarjev za pomoč v stavki, in komentira to skejjo takole:

"Še nikdar v zgodovini naše dežele ni bila izdana taka ukazovalna odredba za vlado, osebo, kompanijo ali korporacijo, pa tudi ni nikdar za tako ukazovalno odredbo prodl!"

Rezolucija dalje pojasnjuje, da je bila Leverjeva postava izdana proti profitarjem, da nista kongres in predsednik nikdar ubili na to, da se v uporabi proti štrajkaščim delavcem. Živečni upravitelj Hoover je to jasno izjavil. Tako sta se izjavila justični odsek in tedanji justični tajnik Gregory, in dejala, da se ne strabi proti delavcem, ki hočejo zboljšati svoje življenske razmere.

Rezolucija dalje citira predsedniške izjave, ki jo dal na konvenciji Ameriške delavske federacije v Buffalu, v kateri je izjavil, da se bojujemo za svobodo in da mora delavstvo postati svobodno in da se orodje za zboljšanje delavskega položaja ne odpravlja. Končne pravi rezolucija, da ima sodniška prepoved namen zabraniti, da ne pridejo kršitelji Leverjevega zakona pred porotnike, ampak pred sodišče, kjer bodo sojeni brez porotnikov. Rezolucija pa končuje:

"Po vseh faktih v tej stvari je stavka razdarje upravičena. O dobrojemo jo. Prepričani smo, da je stvar rudarjev pravična. Rudarjem obljubljamo polno pomoč Ameriške delavske federacije in apeliramo na delavce in državljane naše domovine, da podpirajo moše, ki so zapleteni v ta važni boj"

Justični tajnik vztraja na svojem stališču.

Washington, D. C. — Justični tajnik Palmer je izjavil, da kasneje razpravlja o rezoluciji Ameriške delavske federacije s predsednikom Wilsonom. Ko so ga vprašali časnikarski poročevalci, kako sodi o situaciji, je baje dejal:

"Stališče justičnega departnenta ostane nespremenjeno. Od strani vlade ne bo poteza za ukinitve sodniško-prepovedne procedure. Kar se nas tiče, je bila akcija podvzeta in ne bo umaknena."

Ko so ga vprašali, če bodo nastopili sodniško pot proti Lewisu, poslušajočemu predsedniku tudarske organizacije in drugimi odborikom, ker ne bodo odpoklicali stavke v terek zvečer, se je temu vprašanju izognil, da mora še študirati to zadevo.

Reja mesnega odsaka. Indianapolis, Ind. — V ponedeljek zjutraj ob desetih je pričela soja rudarskega mesnega odsaka in eksekutive, ki so bo pečala s sodniško prepovedjo. Komaj so pričeli člani eksekutive in meznega odbora prihajati v Indianapolis, že so jih obsuli časnikarski poročevalci z raznimi vprašanji, ki bi radi izvedeli, kako sodijo o sodniški prepovedi in kakšna bo akcija rudarske eksekutive in meznega odbora. Člani eksekutive in meznega odbora so molčali in niso hoteli odgovarjati radiovojnim časnikarjem, ki navadno stvar zasadejo po svoje.

Jeklarska stavka. (Nadaljevanje s 1. strani.) Čl. ker so nadlegovali stavkokaze. Položaj je tukaj prav ugoden za stavkarje.

Moralna stavkarjev je izvrstna in če taka zavest preinja jeklarske delavce tudi v drugih krajih, tedaj je stavka dobljena za delavce. V tovarnah United States Steel korporacije ni produkcije in v teh tovarnah se ne prične z delom, dokler Gary in drugi jeklarski podjetniki ne prisojajo zahtev, radi katerih so zastavkali jeklarski delavci.

Med stavkarji je tudi nekaj uskokov, ki so se oprileli stavkokazstva. Teh stavkokazev še ni pet sto. Kaj je to število v primeri z dva in dvajset tisoč stavkarji. Kompanije ne morejo uvažati sem stavkokazev, domačih stavkokazev ni, zato si lahko vsakdo ustvari svojo sodbo, v kakšnem položaju so jeklarski podjetniki.

Poročila v velebizniških listih pa govore, kako lažno šmokavzarji o pravem položaju.

Ali se slomi stavka ali Gary? Clariton, Pa. — Stavkovni položaj je tukaj nespremenjen. Podjetje Morrison & Baily je skušalo na vsak način dobiti stavkokaze, da prične s obratom. Ali dobljo je enega samega delavca, ki se razume na delo pri valjarjih, in nekaj mladeničev. Vseled tega kompanija ne more producirati jeklenih številkov izdelkov, ampak plačuje stavkokaze za dolgočasenje v jeklarni.

Monongahela Tube kompanija je seveda postavlila tudi pričeti s produkcijo jekla, toda namen ji je ponesrečil. Znana Carnegiejeva jeklarna, poznana pod imenom Steel Mill, producira veliko dima in saj mesto pravega produkta.

Ko so mnogi nedejjo sedeli jeklarski stavkarji na griču in gledali, kaj se godi v neki jeklarni, so videli, da Garyjevi stavkokazi in stavkokoloni igrajo na kocke, ali mečejo ceno v znak po znani metodi "odra ali moč". Poročajo tudi, da so štirje konaki pustili svojo službo in da delajo v jeklarni. Ta dogodok razklada je takole: Zamolčki stavkokazni načrto delati in konaki jih bodo pretepal, če ne bodo delali.

Stavkokazi se zdaj boje, kaj jih čaka, če se pridruže akciji številkov. Kakor bo stavka končana, bodo jeklarski delavci se povedali, kakšna je hansen za stavkokazstvo.

VOLIVA JE SPOVEDNOLJUBEN. Zion City, Ill. — Voliva, najvišji duhovni nauk katoliškega postojne vere, ki je se ustanovil nazni Dovic, je izjavil, da prekriti mesto Zion City v Voliva. Vsi ki dan bo ukazal ob desetih zjutraj in ob devetih zvečer vrniti v vseh pastornih tabernaklih (cerkvah). Izjavil je, da lahko vsakdo zapusti mesto in se preseli drugam, če mu avocenje ni všeč.

Fedovni kongres in logotipi. London. — In Kairo kongresu pomovalni kongres, pri katerem je bila ena od zadev, ki so jih obravnavali, bil napad na volivno klanstvo. V Kairo in Abisinsko provinco je velik nestar in trgovina prava.

Konvencija J. R. Z. v Clevelandu.

ZAPISNIK III. ZBORA J. R. Z. v CLEVELANDU, O.

(Dolge.)

Ze to samo nam jasno kaže, da potrebuje naše agrikulturno vprašanje temeljite preuredbe. Vprašanje pa nastane, kakšna naj bo ta preuredba, da bo rodila zdrav razvoj, in da se ob enem izognemo zlu, katerega najdemo danes pri ameriških kmetih in njihovih kmetijskih zvezi, katere glavni namen je koristiti farmerja na škodo ostalega prebivalstva. Medtem ko imamo v Ameriki razmeram popolnoma primerno posamezno farmersko družino za samostojno enoto, je ta način iz prejšnjih razlogov neuporaben in neizvršljiv za Jugoslavijo. Za naše razmere je treba, da postavimo za temelj novo enoto in ta ne more biti druga kot selo ali vas. Interesni sosedov enega sela so tako prepleteni, da postajajo nebotični skupni in če hočemo podreti dosedanje meje individualnih posestev, moremo storiti to samo, če ustvarimo eno gospodarsko enoto iz enega sela in vasi, ki bo v temni zvezi z celo občino, okrajem, pokrajino, itd. To je iz enega sela bo treba napraviti zadrugo, ki bo v najbližji stiku z zadrugo okraja, pokrajine itd. To je urediti bo treba kmetijstvo, kakor tudi industrijo na zadrugi podlagi. S tem bi ustvarili pogoje za porazdeljeno produkcijo, to se pravi da bi posamezna sela producirala tisto, kar prinaša največji dobiček na trgu. Dali bi pogoje za največjo možno produkcijo, za regulacijo rek, ki preplavljajo navadno narodovrednejše dele zemlje in onemogočajo uspešno produkcijo za sedanjim sistemom.

Ker imajo posamezna sela skupna središča, ki jih imenujemo občine, je naravno da postane iz posameznih enot, ki je vasi ali sel, skupna gospodarska centrala. Občinska središča tvorijo že danes za občino kulturno, politično in versko enoto, zakaj bi ne tvorila še gospodarske? Po nekod so občine že kolikor toliko ločene od sosednih po geografskih mejah, po drugih krajih bi se jih uredilo tako, da bi obsegale vsa sela, ki gravitirajo proti enemu središču.

Vprašanje nastane, kako bi se moglo to najbolje izpeljati. Nek star načrt je bil, da se ustanovi posebna banka, ki bi potom odkupa regulirala gravitiranje zemlje. Doseglo bi se sicer s tem, da bi imelo posamezno posestvo manj kosov, a tem večjih, toda kmetije še vedno ne bi bile celotne, ker bi moral vsak dobiti nekaj njiv, nekaj kosev, nekaj gozda, nekaj dobrega, nekaj slabega sveta. Ne vrjame, da bi bil dobiček od tega tolik, da bi plačal trud in nezadovoljstvo, ki bi prav gotovo nastalo iz tega.

Preostaja torej je ena rešitev in to je nacionalizacija vse zemlje. En način nacionalizacije bi bil ta, da se določijo gotova vrednost ali svota za enoto, do katere bi se vršila nacionalizacija potom odkupa. Odkup naj bi bil temeljni, to se pravi: Odplačevalo naj bi se v letnih obrokih iz čistega iznosa in sicer brez obresti. Kjer bi bila vrednost te enote nad določeno svoto, bi ozemlje pripadlo občini ali občinam oziroma državi brez vsakega odkupa.

Če upoštevamo dejstvo, da je bilo v starih avstrijskih razmerah nad tri četrtine malih kmetij zadolženih, kar je pomenjalo gotovo propast za lastnika prej ali slej, nadalje da je napredek kmetijstva in poraba modernih poljedelskih strojev mogoča le pod temi pogoji, bi postalo ljudstvu kmalo jasno, da mu nacionalizacija konečno odpravi dolg in zagotovi boljši obstanek.

Z nacionalizacijo zemlje, kar pomeni, da bo zemlja postala last naroda, na kateri živi, ne mialmo samo nacionalizacijo površine zemlje, ampak vsega, to je: zemeljske zaklade, kot: rude, gozdove, vode in naravne sile, sploh vse, kar pomeni beseda zemlja v ekonomskem smislu.

Poleg nacionalnega bogatstva ali lastnine, pa naj bi bilo tudi personalno, to je strela s primerenim kosom zemlje, ki naj služi za dom.

Glede industrije omenjamo, da je Jugoslavija jako zaostala. Industrijo nacionalnega pomena moramo šele ustvariti. Posamezne fabrike v Jugoslaviji nimajo danes nacionalnega pomena, ker prinašajo koristi le mali skupini ljudi. Baš taka preuredba agrikulturnega vprašanja bi postavila pogoje za industrijo, ker imamo po nekod velika naravna bogastva, po drugih krajih zopet velike naravne sile, ki bi pomagale razviti jo. Če hočemo ustvariti pravično in zdravo podlago za človeško družbo, je potrebno, da se tudi vasa industrija nacionalizira. S tem preprečimo izkoriščanje delovnih moči, kapitalizem, nadprodukcijo in medsebojno konkurenco na domačem trgu in uravnamo produkcijo. Preprečimo nadalje razredne boje kakor tudi vničevalno izkoriščanje naravnega bogatstva.

Iz tega sledi popolnoma logičen zaključek, da moramo tudi nacionalizirati vsa prometna sredstva, to je: železnice, paroplovbo, brzojav, telefon, pristanišča, skladišča, itd., kakor tudi bančni sistem in domači in zunanji trg. Nacionalizacija domačega trga bi preprečila profitoriji tujevskih podjetij in poljedelnih produktov industriji. Zdravo telo je odvisno od zdrave hrane in če gusitno izkoriščanje ljudstva od te strela, bi nam vse drugo ne pomagalo dosti.

Volče jaz sem mnenja, da je pred vsem varovati koristi cele države in naroda ter vseh njegovih delov in da se v tem smislu uravna tudi ekonomski program naše države kateri drugo ne kaže kot to, da se osvobodimo starih, škodljivih sistemov in se oklene zdravih, izpoljivih in za ves narod koristnih reform. V tem ni prav nič boljševizma ali komunizma, ampak logika. Razmere, ki sedaj vladajo ne samo v Jugoslaviji, ampak po celem svetu naravnost kažejo na gnolost sedanjega sistema, ki daje par osebam kontrola nad usodo ne samo ene skupine ljudi, ne samo enega naroda, ampak vsega človeštva.

Z nacionalizacijo zemlje, njenih zakladov, plodov in sil ter produktivnih, prometnih in izmenjivih sredstev izpopolnimo samo to, česar ni storil prehod iz fevdalne dobe v sistem, katerega imamo danes. Nacionaliziranje veleposestev je popolnoma naravno in za narod koristno, je zahteva današnjega časa in napredka in če se postavimo na stališče, da se nacionalizira tudi industrija kakor tudi bančni sistem, ne storimo tega, ker hočemo koga prikrajšati za njegove "dedne" pravice, ampak ker za Jugoslavijo ne preostaja nič drugo kot, da si izbira med bankrotom, politično in ekonomsko sužnostjo na eni strani in eventualnim življenjem, ohranitvijo in politično in gospodarsko neodvisnostjo na drugi.

Čas je drug in ker imamo še precejšen kup dela pred seboj, zato bom prečital svoj načrt resolucije, za katerega ne trdim, da je dovršen produkt, ampak je samo nekaka sugestija za ekonomske reforme, ki bi se naj izvedle v Jugoslaviji.

Predno pa predlaga svoj načrt, naj opozorim cenjene navzoče na razliko pomena besede lastnina in posest. Država je lahko lastnica zemlje, to je ona ima lastninsko pravico do zemlje, katero da v posesti onih, ki jo obdelujejo in dokler je obdelujejo ostanejo tudi aktualni posestniki. To je forma, ki bo jamčila za največjo možno produkcijo in uspešno obdelovanje na najmodernejši način. Če bo država lastnica zemlje in če bodo obdelovalci posestniki, potem ne bo prikrajšan za njegov svet noben kmet, noben posestnik, nasploh pa bo zavoran vsak posestnik grad eventualnim hiričkim bobnom in pomanjkanjem in dane mu bodo vse možnosti za napredek in izboljšanje njegovega položaja. Seveda veleposestniki in oni, ki imajo velika posestva, katere je toliko vedo, da jim nosijo velike rente, katerega morajo plačevati aktualni obdelovalci, najemniki, se ne bodo z lepa odpovedali tem svojim privilegijem in ker si naš namen nikomur delati krivice, zato smo še prej pripočeli, da se v veleposestiva konfiscirajo potom precejšnje in odkupa in dajo v posest aktualnim obdelovalcem ali pa sorazmerno razdeli po občinih med enotne posestnike obdelovalce sosednje zemlje.

Na slični način se lahko govodi tudi nacionalizacija že obstoječe industrije, proizvodništva in prometnih sredstev v prid državi, produkciji in konsumu. Predgovorke sta jasno povedala kak naj bo politična in socialni program naše države, sedaj ste pa tudi tudi moji sugestijo o ekonomskih reformah, ki so potrebne in se hodi morale izvesti na en ali drug način, ako se hoče Jugoslavija vzdržati ekonomično in politično neodvisno.

Sedaj ko imamo našo državo, je treba gledati, da ji damo zdravo podlago, da bo napredovala, proračuna in da se znebi more in pljavi, ki ji je pijete kri in sok. Država, ki je brez narodove volje, katero tvori narod, naj se bo suspenzno od posameznikov, naj ne daje svojih zakladov, plodov in sil, da si bodo z njimi kopirali bogastva posamezniki ali doteve skupine, ki bodo vedno gledale na to, da obdrže državo in njeno ljudstvo v blatu dolgov in imajo na vsem mestu in zemlji zastavno pravico, kar indistakno pomeni, da je par posameznih inozemskih ali domačih kapitalistov dejanski lastnik zemlje in vseh prirodnih bogastev in sil, medtem ko je ljudstvo v resnici samo najemnik in večni plačevalec dolgov in obresti. Srečnica je, da je Jugoslavija danes v močvirju dolgov, da bo treba iz dolgov in obresti zbežati, to pa se ne daje nikomur pravice, da bi se morala Jugoslavija odpovedati lastnini in jo izročiti v posest upnikov. Ko hitro bi se to zgodilo, postane Jugoslavija molena krava zunanjih kapitalistov in se bo nihot imela nobenih virov iz svojih naravnih zakladov, ostala bo na milino in nemilost vrstolomnih spekulativ, ki bodo smatrali Jugoslavijo samo za vir dohodkov in takorazni "dumping ground" za njihove produkte. Za to je potrebno, da država lasti zemlje, vse njene zaklade in industrijo, ter jih daje v posest tistim, ki so do njih opravičeni, ali pa jih bodo eksploatirali v korist cele države, vsega njenega ljudstva in njenih delov.

Taka država pa bo morala pred vsem paziti, da ne bo en del ljudstva laborični drugemu. V ta namen bo treba organizirati producente in konsumente, v katerih organizacijah bo zastopane tudi države kot lastnica. Zadruga bodo morala se najbolj odgovorjati tej rešitvi. In to je predmet, o katerem bodo govorili in ga rešili ekonomski strokovnjaki.

Bivši bolgarski glavari v zaporu.

Sofija. — Sedanja vlada je ukazala zapreti v noči 4. novembra vse ministre bivšega Radoslavovega kabineta kolikor jih ni pobegnilo na tuje. Med zaprtimi sta tudi Tončev, bivši finančni minister, in general Radko Petrov. Aretiranih je tudi več bivših poslušalcev Radoslavove stranke in trije generali, ki so odgovorni za nebrojna grozodejstva v Srbiji. Okrog 200 oseb je v zaporu. Vlada se je tudi obrnila na Švice, da ji izroči bivšega kralja Ferdinanda, ministrskega predsednika Radoslavova in vrhovnega poveljnika armade generala Jekova, ki se pobegnili iz Bolgarske po katastrofalnem porazu pred enim letom. Vsi trije se bodo morali zagovarjati pred sodiščem nove bolgarske kmetako-delavske vlade.

Rumunija še ni izpraznila Ograka.

Pariz. — Vrhovni zavezniški svet je v petek poslal Rumuniji že četrto noto z zahtevo, da morajo rumunske čete izprazniti ogrski teritorij. Iz Bukarešta je prišla vest, da je rumunska vlada na robu padca.

Italijan je iznašel "večni koledar".

Rim. — Duhoven Francisco Scatigna trdi, da je iznašel večni koledar, ki prikazuje dan, teden in mesec vsakega leta brez konec. Ako je to res, tedaj je rešeno vprašanje, ki je mučilo učence že stoletja, in izpodbita je trditve nemškega astronoma Herschela, ki je dejal, da je večni koledar nemogoč.

ZELIM ISVEDSTI

za Frank Karlovska, doma je iz Radeč pri Zidanem Mostu. Pred tremi leti nahajal se je v Detroit, Mich., sedaj pa ne vem, kje je. Cenjeno rojake prosim, da mi naznajo njegov naslov, ali pa naj se mi sam prijavi na moj naslov: Viktor Pepelnak, c. o. Pine Knoll Sanatorium, Davenport, Iowa.

SLOVENKE POZORI!

Potrebuje mo dekleta za delo v prijazni tovarni, čisto in stalno delo, dobra plača. Pridite osebn na naslov: 2133 So. Racine Ave., Chicago, Ill.

POTREBUJEMO TAKOJ!

Nad 16 let staro dekle, ki si razume pri knjigovodstvu, mora znati računati in tudi sprejemati in odgovarjati na telefon. Plača po dogovoru. Ni potrebno, da bi morala imeti ravno višjo šolako izobrazbo. Katero vesel, naj se oglasi osebno na naslov: 2133 So. Racine Ave., Chicago, Ill. 1917

RAJNE PIJAČE

si lahko sami napravite doma iz naših sestavin, pijače katero zelo ljubite. Močne do sto gradov žganje in drugo vse to vas stane zelo malo za le 50 centov na galon. Jamčimo in pošljemo po nizki cenil. Pošljite nam po pošti svoto \$1.00 na naslov: Joseph Oriowsky P. O. Box 265, Conemagah, Pa.

V ODGOVOR POKREBNOLJI!

KUHAJ SAM DOMA! Iz nakega izvrstnega Malta in hmelja napravi lahko vsak sam dobro pivo, katero vas osvabi in okrepi kot v starih časih. 10 galon pijače za \$2.25. Pišite še danes, dokler se lahko pošljemo po pošti vsa potrebna navodila. Kakovost je jamčena in pri vsaki naročnici damo popust. Frank Ogar, 6401 Superior Ave., Cleveland, Ohio. Za Collinwood sprejema naročila Matt Petrovič Candy Store, 15617 Waterloo Rd., Collinwood, Ohio.

Henry J. Schnitzer State Bank

ENA NAJSTAREJŠIH BANK, KI STON POD STALNO DRŽAVNO KONTROLO
RAZPOŠILJA DENAR NA VSE KRAJE S POLNO GARANCIJO, PRODAJA VOJNE LISTKE ZA VSE CRTE PO ORIGINALNI CENI, IZVEŠUJE VSE ZADEVE V STAREM KRAJU
Ki žele potovati v stare domovine, ki žele poslati denar ali kateri koli drugi predmet v katerikoli državo v stari domovini, naj se obrnejo na našo banko, ki stani svojim rojakom še preko 2 let v popolni zadovoljstvu, politično in sigurno.
VSESTRANSKA NAVODILA IN POJASNILA dabi vsakdo takoj v materinščem jeziku.
HENRY J. SCHNITZER STATE BANK
141 Washington Street New York, N. Y.

Važno za potnike.

KATERI SE NIMATE POTREBNIH LISTIN ZA POTOVANJE, NE HODITE V NEW YORK, DA SE NE PRIPETI TU. DI VAM ISTO KOT MNOGIM, KI ČAKAJO PO VEČ MESECEV NA ŠIFKARTE IN BOGATJO ŽIDOVŠKE AGENTE, OBRNITE SE NA NAS IN MI VAM BOMO V PAR DNEVIH PREKREBELI POTNE LISTE, ŠIFKARTO, NAJBOLJŠI PARNIK IN VSE, KAR SE POTREBUJE ZA POTOVANJE. VSE TO PO NAJNIZJI CENI; S TEM SI PRIHEANITE DENAR, TRUD IN ČAS.

OPRAVLJAMO VSE NOTARŠKE POSLE (COMMISSIONER OF DEEDS), KUPUJEMO BONDE IN DRUGE VREDNOSTNE PAPIRJE, MENJAMO IN POŠILJAMO DENAR, IZVAŽAMO POLJEDELŠKE IN INDUSTRIŠKE STROJE TER VSAKO VESTNE STVARI V STARI KRAJ.

TVRDKA JE SLOVENŠKA IN IMA DESAVNO DOVOLJENJE ZA POSLOVANJE TER JE REGISTROVANA PO ZAKONU DRŽAVE NEW YORK.

EUROPEAN TRADING AND EXPORT CO.
88 NINTH AVE., NEW YORK, N. Y.

LEO ŠTRUKELJ IN V. HORAK, lastnika.

Telegram: Slavias
Teleph. Chelsea 3966.

Farme naprodaj v državi New York.

Sedaj je čas, da se pripravite za spomlad. Kdor hoče kupiti farmo v kraju, kjer so dobri trgi, dobre vode, dobro podnebje, od 2 do 5 milj do železnice, v bližini kol. Kdor hoče zemljo na kateri zraste po 250 buhalov krompirja na akter in vsi drugi pridelki obradljivo ravno tako kot farmo želite, vse drugo bo na naši skrbi.

THE ZULICH FARM AGENCY, EAST WORCESTER, N. Y.

POTREBUJEMO izučene slannikarce.

Jamčimo stalno delo za vse vrste (braids). Mi plačamo tudi 19% vsem delavkam ki, ostanejo stalno pri nas na delu do Velikonoči

GAGE HAT WORKS

2241 Indiana Avenue, Chicago, Ill.

ZELITE POTOVATI DOMOV?

Če želite potovati v stare domovine, ki želite poslati denar ali kateri koli drugi predmet v katerikoli državo v stari domovini, naj se obrnejo na našo banko, ki stani svojim rojakom še preko 2 let v popolni zadovoljstvu, politično in sigurno.
EMIL KISS, 133 Second Ave., New York, N. Y.

Slovenska Narodna Podporna Jednota.

Ustanovljena 9. aprila 1904.

Inkorp. 17. Julija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

GLAVNI ODBOR ZA DOBO 1918-1922.

Izvrševalni odbor.

UPRAVNI ODESEK.

PREDSEDNIK: Vincenc Cankar, 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.
PODPREDSEDNIK: Anton Hrast, Box 140, Canonsburg, Pa.
TAJNIK: JOSEF VERDERRAR, 2708 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.
TAJNIK BOLNIŠKEGA ODELKA: Paul Berger, 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.
BLAGAJNIK: Anton J. Terbovec, Box 1, Cicero, Ill.
UPRAVITELJ GLASILA: Filip Godina, 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

POROTNI ODESEK.

John Ambrosi, predsednik, Box 351, Canonsburg, Pa.
John Underwood, 408 Hay St., Springfield, Ill.
Martin Zelenka, Box 276, Barberton, Ohio.
Joe Radich, Box 433, Smithton, Pa.
Frank Sombor, 5600 Prosser Ave., Cleveland, Ohio.

BOLNIŠKI ODESEK.

OSREDNJE OKROŽJE: Paul Berger, predsednik, 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.
VZHODNO OKROŽJE: Rudolf Pisterich, Box 436, Bridgeville, Pa.
Anton Radich, Box 73, Wick Haven, Pa.
ZAPADNO OKROŽJE: Anton Šular, Box 104, Green, Kansa, in Ingersoll, Mo.
Leo Kubar, Box 248, Gilbert, Minn., in Ingersoll, Mo.

Nadzorni odbor.

Matt Petrovič, predsednik, 15617 Waterloo Rd., Collinwood, Ohio.
John Ambrosi, 418 Pierce St., Eveleth, Minn.
Joe Kalas, 1007, E. 74th St., Cleveland, Ohio.

Tiskovni odbor.

Vincenc Cankar, John Ambrosi in Matt Petrovič.

ZDRUŽITVENI ODBOR.

PREDSEDNIK: Frank Ales, 2184 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.
John Tréll, Box 181, Lawrence, Pa.
John Oves, 242 Englewood, Detroit, Mich.
Joe Slob, 1101 E. 83. St., Cleveland, Ohio.
Mary Udevid, 1946 So. Racine Ave., Chicago, Ill.
ODGOVORNI UREDNIK "PROSVETA": Jule Zavertnik.
POZORI! — Vse denarne poljizave in stvari, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in nadzornega odbora, naj se pošljejo na naslov: John Verderbar, 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.
Vse zadeve bolniške podpore naj se pošljejo Paul Bergerju, tajniku bolniškega odbora v gl. uradu.
Vse priloge glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošljejo M. Petroviču, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.
Vsi prisilni ali gl. porotni odelci se naj pošljejo na naslov: John Ambrosi, Box 351, Canonsburg, Pa.
Vse priloge proti uredništvu glasila se naj pošljejo predsedniku bolniškega odbora Vincencu Cankarju.
Vsi dopisi in drugi spisi, znamenja, oglasi, naročila in spisi vse, kar je v zvezi s glasilom jednota, naj se pošljejo na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Slovinci, Hrvatje in Srbi

?
? Ste li pri volji prihraniti denar ?
?

In v letem času poslati hitro pomno vašim sorodnikom, toda pošljite denar preko naše banke, kar mi damo najceneje, najgotovlje in najhitreje.

Naš sistem poljizave denarja je najpopolnejši, in naši predstavniki na drugi strani takoj izplačajo denar brez vsakega odlašanja.

Ena poskušnja vas prepriča in nikar vam ne boče žal ako nam pišete za nadaljnja pojasnila, katere vam damo dragovoljno.

John Nemeth State Bank
1597 Second Ave., cor. 83rd St., NEW YORK CITY

NEW YORK

JE SREDIŠČE SVETOVNEGA PROMETA V VSEH OZIRIH.

Denarne poljizave — Potovanje v stari kraj — Svoje in prijatelje dobiti in domovine sam — vse to se izvodi najhitreje in najcenejše v velikem New Yorku s posredovanjem v obse znane, nad DVAJSET let obstoječa ter stani našim rojakom prijubljene

POTNIŠKE PISARNE IN BANKE
EMIL KISS

Ta tendar pošljite denar zanesljivo, hitro in po najnižji dnevni ceni, nastopa vse parobrodne družbe, lastno menije (DRAFTS) na vse zanesljive denarne svote sveta, sprejema denarne vloge, jih obratuje od čezva vplačilo in izplačilo vloge brez odgovora.

Ta tvrdka vam daje GARANCIJO za vse poslovanje. Če kaj potrebujete, NE poskušajte drugje, temveč vselej vprašajte to tvrdko za pojasnila, katere dobita brezplačno. Pišite ali pridite osebno na:

EMIL KISS,
133 SECOND AVE., cor. 8th St., NEW YORK, N. Y.
Vstanovljeno 1898.
Phone: Orchard 4230.
Pod nadzorstvom državnega bančnega oddelka.

NAPREDEK.

"Prosveta" piše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjate z njenimi idejami, podpiraj trgovca, ki oglašajo v Prosveti. — V zalogi imam vse za vsakdanje potrebščine po zmerni ceni.

ANTON ZORNIK,
Hermisla, Pa.

NAROČNIKOM V POJASNILU.

Za oglase se odgovorjati le oglaševalci sami. Mi ne sprejemamo in niti nobene odgovornosti. Vendar kaj kmaj in oglaševalci in mi vsi, naj sam sami oglaševalci odgovorjati in poslati naj nosil vsak sam. Upravištvu lista.

Inozemstvo.

Avstralski parlament razpuščen.
Melbourne, Avstralija. — Avstralski parlament je razpuščen in volitve se vrše 13. decembra t. l. Delavski kandidati so odprli živahno kampanjo. Njihov program zahteva, da se vojni dolgovi znižajo s posebnim davkom na kapital, ki je bil pridobljen z ogromnimi profiti med vojno.

Monarhisti prihajajo na krmilo na Ogrskem.
Budapešta. — Grof Alebrt Apponyi, vodja madžarskih nacionalcev (monarhistov), je prevzel načelnništvo ogrske mirovne komisije, ki pojde v Pariz podpisati mirovno pogodbo med Ogrsko in entento.

Clemencau je spodil ministra.
Pariz. — Ministrijski predsednik Clemencau je ukazal Le Brunu, ministru blokade, da mora rezignirati. Le Brun se je pokoril in tis njegovo mesto je imenovan Andre Tardeau. Vzroki prisilne demisije Le Bruna so zamolčani.

Bombni napadi na Japonskem.
Tokio. — Pred uradnim stanovanjem ministra za zunanje zadeve je zadnje soboto eksplozivna bomba, ki pa ni naredila dosti škode. Časopisje piše, da so bombe protest ljudstva proti vladi, ki zavlačuje ekonomske probleme.

Nemci bodo delali v francoskih premogovnikih.
Berlin. — "Vorwarts" poroča, da je nemška rudarska komisija, ki je pred kratkim obiskala Pariz, dosegla sporazum s Francozji, da bodo nemški brezposelni delavci poslani v severno Francijo, kjer bodo vpostavili uničene premogovnike v normalno stanje. Služba nemških delavcev ima trajati osem let.

Ameriški vojak obojen na smrt v Angliji.
London. — Joseph Hatty, vojak iz Kanade, ki trdi, da je državijan Združenih držav, je bil obojen na smrt, kjer je ustrelil bolniško stražnico.

Angleška propaganda v Ameriki je bila boljša od nemške.
Berlin. — Grof Bernstorff, bivši nemški poslanec v Združenih državah, je zadnje sredo pričel pred vladno komisijo, ki preiskuje odgovornost za vojno, da je Nemčija zato izgubila simpatije Amerike v prvih dveh letih vojne, ker je bila angleška propaganda v Združenih državah boljše organizirana kot nemška. Angleži so pošiljali v Ameriko kinematografske filme, toda Nemčija je zanemarila to sredstvo.

Delavska smaga v angleških občinah raste.
London. — V zredo je bil rezultat občinskih volitev v Londonu sledeči: Delavska stranka ima večino v dvanajstih okrajnih svetih, občinski reformisti v desetih in naprednjaki v enem. Vseh okrajev je 28. Izvoljenih, je kolikor je do zdaj pokazalo štetje glasov — 565 delavskih svetovalec, 597 reformističnih, 149 naprednih, 15 neodvisnih in pet vojakov.

Zenske raznih strank so kandidirale v osemnajstih okrajnih in 67 je izvoljenih, 90 jih je pa propadlo. Val okrajni sveti imajo nekaj šenk. V starih okrajnih svetih so imeli reformisti večino.

329.000 mož je padlo v bitki ob Marni.
Pariz. — Najkrvavjša bitka v vsej vojni je bila bitka ob Marni, ki je trajala 72 dni. Oficijski podatki kažejo, da je bilo v tej bitki ubitih 329.000 mož, ranjenih pa okrog 400.000.

Obletnica nemške revolucije je potekala mirno.
Berlin. — Praznovanje prve obletnice nemške revolucije 9. nov. je poteklo brez posebnih dogodkov. V Berlinu je snelo iz viharjem in vsled tega so izostale populne demonstracije. Močne vojaške straže so patrolirale ulice. Monarhistični časopisi so pisali o obletnici "nemške sramote".

Južna Afrika za socializiranje industrije.
Pretorija, Južna Afrika. — Industrijska konferenca, sestojča iz zastopnikov delavstva in delodajalcev, se je izrekla s 44 glasovi proti 40, da se socializirajo industrije.

HUGO HAASE.

—V soboto smo na kratko poročali, kakor je naznanil kabelgram iz Berlina, da je umrl Hugo Haase za ranami, ki mu jih je pred enim mesecem prizadel neki Johann Voss, ko je trikrat ustrelil nanj na ulici. Haase je bil na potu v narodno skupščino v družbi svoje soproge, ko je skočil proti njemu iz za vogla neznan človek in oddal tri strela. Krogle so ga zadele v trebuh, kotk in ramo. Od tistega časa se je mučil v bolnišnici. Sprva so poročali, da morda okleva, ali kmalu so se rane poslabšale. 28. oktobra so mu zdravniki odrezali desno nogo, ker je bila zdrobljena kost v kolenu. Najnevarnejša je bila rana v trebuhu, ki mu je tudi povzročila smrt.

Bodoči zgodovinar, ki se bo bavil z velikimi preobrti koncem one dobe, ki smo jo imenovali "naš vek", bo nedvomno posvetil Haaseju obširno poglavje. Njegova markantna osebnost je bila v tesni zvezi z velikimi dogodki, ki so se odigrali med svetovno vojno in koncem vojne v nemški revoluciji, zato je vredno, da mu tudi mi posvetimo nekaj vrstic.

Hugo Haase je bil rojen leta 1868 in po poklicu je bil odvetnik. Leta 1897 je bil prvi izvoljen kot socialistični poslanec v nemški državni zbor. Ko je leta 1913 umrl Avgust Bebel, je bil Haase izvoljen predsednikom nemške socialdemokratske stranke in ta posel je opravljal do leta 1918. Kmalu po nekaj mesecih vojne je Haase prestopil na stran Liebknechtov manjšine s izjavo, da je treba nemško vlado prisiliti za mir s tem, da se ji ne sme več doveliti finančnih kreditov. Od tedaj je bil poleg Liebknechta vodilna sila v neodvisni socialistični stranki vled česar si je nakopal sovražstvo in persekucije s strani militaristov in kaiserjeve vlade. Pomagal je voditi tajno revolucionarno gibanje v nemški armadi in mornarici; da je to gibanje imelo uspeh, se je pokazalo v prvi revoluci nemških pomorščakov v Kielu v avgustu 1918. Vodil je tudi mnoge stavke med vojno in večkrat je bil aretiran.

Ko je končno prišla revolucija in, je padla monarhija v novembu 1918, je Haase stopil v prvi koalicijski kabinet toda po neprestanem konfliktu s demokrati in Scheidemannovimi socialisti je resigniral nekaj več kot v enem mesecu po svojem vstopu v vlado. Nato je bil ves čas v opoziciji proti vladi. Izvoljen je bil delegatom v ustavodajni skupščini in tam je vodil velik boj proti bloku večinskih socialistov, demokratov in klerikalev. Kljub temu, da je bil radikalec, se ni pridružil spartakovec, ko je Liebknecht pričel s svojim separatističnem gibanjem, ki je končalo s tragedijo. Vendar pa je Haase v mnogih slučajih kooperiral s spartakovci in ostro je napadal Noake zaradi njegovih brutalnih represalij nad pristaki Liebknecha; Noake je bil njegov največji sovražnik. Haasejevo prepričanje je bilo, da socialisti ne smejo nobene pajsdašije s kapitalističnimi strankami, toda verjel je v parlamentarno akcijo, ne pa v nasilje ali diktaturo proletarijata.

Zadnje čase je Haase posvetil večji del svojega boja za mir s Rusijo. Bil je proti vsaki intervenciji in ravno tistega dne, ko je bil napaden, je nameraval obtožiti vlado v narodni skupščini, da nalašč zadržuje nemške čete ob Balaši in da je v zvezi s ruskimi caristi. Johann Voss, ki je umoril vraga bojevnika za delavske pravice, se izgovarja, da je streljal nanj s osebnega maščevanja, ker je Haase nastopil proti njemu kot tožitelj v neki tožbi. Tožba je bila zaradi odušstva. Ampak neodvisni socialisti pravijo, da ima umor politično ozadje in da je delo zarote. "Die Freiheit", glasilo neodvisnih socialistov, je pisala da je morilec najbrž orodje ruskih in nemških monarhistov, ki so se bali njegovih razkritij v narodni skupščini. Bližnja bodočnost bo pokazala.

Razrednozavedni delavci vsega sveta bodo ohranili Hugo Haaseju častni spomin.

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

Kako se postopa na železnici s potniki. Iz Celja se nam poroča: Žena nekoga našega sodruka iz Celja se je minole dni hotela odpeljati v Murek. V bližini Maribora so pregledali potne liste. Bilo je ravno na neki postaji, ko se je vlak pričel že pomikati. Službeni organ izira to ženo iz vlaka, rekoč, vaš "pos ni prav štemplan". Žena, ki je morala izstopiti med pomikanjem vlaka, je prišla skoraj pod kolesa in le nekemu vojaku se ima zahvaliti, da jo je rešil nesreče. Vendar pa je vkljub temu dobila nekaj poškodb. Opozarjamo te pregledovalce potnih listov, da z občinstvom postopajo spodobno in naj ne mislijo, da živimo še vedno v časih avstrijskih žendarskih surovosti.

Na Spodnji Hudičnji imamo lesno trgovino nekoga dobičkarja, ki sišli na ime Čater. Kako ta gospod in njegova gospa postopata s delavstvom, pretega že vse meje dostojnosti. Zmerzajo delavce, kakor bi bila to kakšna ničvredna sodrga, mečeta jih brez navedbe vzroka na cesto, ne izplačujeta takim, ki jih odpustita, plač, tako da si jih morajo skozí odvetnika iskati itd. Ker je ta gospod "bivši vojni liferant", tako nadut nasproti nam, bi se ga tudi mi drznili povprašati po nekaterih malenkostih, n. pr.: Kaj je s tistim parom lepih konj, kateri je, namesto da bi jih bil prignal k pregledu komisiji, skril nekje v Zagrebu; dalje kako je to, da mu, ker je sedaj na vrsti ravno njegov letnik, ni treba odrediti na orožne vaje, dasiravno je bil svoječasnó potrjen k vojakom ter še na morskaj drugega. Vendar pa za danes naj to zadostuje gospodu Čaterju kot opomin, da ima tudi z nami, delavci, postopati, kakor z ljudmi.

V tovarni Weston imamo nekega delovodjo Wohlgenutha, kateri namesto da bi delal za mir in red med delavstvom, isto razvada. Mi bi temu človeku svetovali, da naj med nas ne zanaša razpora, ker drugače bomo prišli z argumenti na dan, kateri so nam na razpolago in katerih se tudi ta gospod ne bo nič kaj razveselil. Za danes vam naj zadostuje ta opomin.

Poglavje o mesarjih. Mesarji imajo predpisane cene, čez katere seveda ne upajo prodajati. Brihne glave pa si pomagajo na drug način. Ker so cene predpisane samo za gotove dele mesa, pa prodajajo druge dele, ki niso imenovani, n. pr. drobnino, po višjih cenah, tako da je meso cenejše, kakor ti veliko manj vredni živalski deli. Ali bi ne bilo mogoče, da se predpišejo za vse dele cene, ki bi odgovarjale dejanski vrednosti?!

Pri volitvah v celjski trgovaški gremij so na zadnjem običnem zboru ki se je vršil dne 24. septembra, zmagali slovenski kandidati. Značilno je, da je kot nemški kandidat med drugimi kandidiral gosp. Johann Koss (alias Ivan Kos), lastnik "Narodne kavarne".

Is šiške. Večeri postajajo dolgi, treba bo luči. Veseli smo bili, da dobimo električno razsvetljavo, saj se je sešel konzorcij, ki je prevzel to skrb. Ali glej spaka, dosedaj je šlo, sedaj pa ne gre več. Pravijo, premoga ni in vendar ga je vlada preskrbela. Gotovo bo resnica, da so premoga namenjen za javno napravo nekateri posamezniki spravili v svoje drvarnice. Želeli bi od merodajne strani pojasnila, če je to resnica. Menimo, da s premogom namenjenim za javne naprave ne morejo razpolagati posamezniki mogotel. — Več radovednih.

Denarne pošiljave. Po odloku ministrstva za pošto in brzojav od 20. t. m. št. 22.329, je sedaj promet z denarnimi pošiljavami v pisnih in zavrtkih razširjen na vse poštne urade v pokrajini Srbije. (Torej ne samo med tukajšnjimi uradi in Beogradom). Izvzet je še nadalje tak promet v pokrajine Bašat, Bačko, Baranjo in Črno goro, Pristojbina, katero mora plačati pošiljatelj vnaprej, se zaračunava po novem pristojbeniku. Vrednost pošiljke je lahko označena v dinarjih ali pa v kronah in se preračunava po uradnem kursu (1 dinar — 3 krove). Po tej izmeri se zaračunava tudi vrednostna pristojbina.

POTOP.

Zgodovinski roman.

Opisal H. Stankovič. Povodnik Podzgrad.

"Ni treba se mi zahvaljevati," nadaljuje plemič, "kajti tudi meni se lahko pripeti kaj podobnega. Nadejam se pa, da me tudi vi ne zapustite v takem slučaju. Zelo me veseli, da vas vidim proste; zdi se mi, kakor bi dobil največjo zmago. Pokazalo se je, da niti moja glava, niti roke, niso še zastarele."

"Torej ste jo mahnili naravnost v Upito?" vpraša Volodijevevi.

"Kam sem hotel iti drugam? Mar v Kejdane voika v žrelo? Smete mi verjeti, da nosem čedal moč svojega konja, dāsi je eden izmed najboljših! Večraj jutro sem bil že v Upiti in opoludne smo se napotili proti Birži, namreč proti oni strani, kjer sem se jaz nadejal vas srečati."

"Ali so vam moji ljudje tako kmalu verjeli? Saj vas niso poznali, izvzemši dveh ali treh, kateri so vas videli pri meni."

"Resnično rečem, s tem nisem imel velikega truda, a to radi tega, ker so tvoji ljudje ravnokar izvedeli o hetmanovem izdajstvu in o tvojem zaporu. Našel sem pri njih že poslanec polkov Mirskega in Stankoviča, ki so jih presliti, da delujejo skupno z njimi proti hetmanu. Ko so izvedeli od mene, da vas počejo v Biržo, so se vojski razsrdili ter zdirjali po konje na pašo. Opoldne so bili že vsi na svojem mestu. Naravno je, da sem jaz prevzel načelnikvo nad njimi in da smo takoj odšli na pot."

"Kje ste pa dobili bunčuk, oče?" vpraša Jan Skretuski. "Mislili smo si, da nam pride nasproti hetman."

"Porok sem vam, da nisem manj vreden od hetmana. Kar pa se tiče bunčuka, treba povedati, da ga nisem vzel ščit, ki je obenem s poslanec dospel k Lavdancem v Upito z naročilom od hetmana, naj se takoj napotijo v Kejdane. Ukazal sem ga zapreti ter nesti pred seboj bunčuk, da sem prekanil Švede."

"Bravo!" zakliče Oskerko. "Vas je modro uravnil."

"Praveci Salomon!" dostavi Stankovič.

NE MENJUJTE

vsaj denar, dokler nimate posejla glede parobrodskih listov, denarnih pošiljav, menjic in hranjenja denarja od **EMIL KISS, bankir, 133 Second Ave., New York, N. Y.**

POREBUJEMO:

izučeno dekle ali ženo, ki razume navadno domačo kuharje in za splošna hišna dela pri mali družini. NIČ PRANJA. Lepa spalna soba s kopalnicem. Dobra pisca. Oglasite se na naslov: 908 Sherman Ave., North Side, Pittsburgh, Pa.

PIVO

Vi lahko imate najboljšo vrsto domačega piva. **ČEMU SI BELITI GLAVO—DELAJTE SAMI SVOJE PIVO DOMA.** **MAŠ** izvrstan poseben način kuha in kuha naravnó tako dobro pivo. Bosta našima izdelovalca kar vam da moči in topline. Ta je naraven in najčistotnega okusa in zdravilno močan. **VEŠTA** najboljših adjuvansov naravnó od čer do čer in topline, kar je določa, da je malo časa, da najhitreje na trgu. Sestavljen od najboljših moči, ki se so delajo trudi, sprejeto solaj, tako delujejo za vas. **MAŠ** svo pravojo tega je zelo na kratko odmerjeno. Zeleno nam bodo pravejši vrsta najboljši proizvodnja tega je 1. januarja, 1920, karj poskušajte za našega "Maša" kuhar ga je le kaj v ulogah. Na prvotni 25.000 vasa, polnjeno vas, te pravejo in vsaki, ki vam dajo dovolj za pet galon prave domač pivo, tako ki ima pivo in črna pih. Ali vam polnjeno tudi vse potrebna navodila kako se dajo te pivo. **TA POSREDA POUČBA VELJA LE ZA DODB 30 DNI.** Dovolj se pripravite za 20 galon pivo vam polnjeno za sveto 25.00. Vi si pravejši 25.00. (Po cedi) je za vsakega ki izdelovalca polnjeno našega "Maševro". Ta so vse naše navodila. **Vas si pravejši in to, da, si naravnó dobro pivo in čer si naša navodila, ki vam jih polnjeno je to lahko strah.** Polnjeno nam vaše navodila se dajete za hitro polnjitev in mi **VAM JAMČIMO POLNO ZADOVOLJNOST.** **Nato hitro pohaj različitih vrstov tako se ima naravnó kuhati, pivo, rāsi in druge vrste kuhanja, vam polnjeno (počinati vrsta) za 25.00 v gotovem denarju ali Money Order.** **Mednarodna vrsta naša MICHIGAN WHOLESALE HOME BREW SUPPLY CO., 381 FARMWORTH AVE., DETROIT, MICH.**

Camel Cigarettes

CAMELE zadost vašim željam v mnogoterih novostih — kajti imajo tako nevaden okus, so tako oživljajoče, tako nežno mile in sedaj tako polno oblikovane. Spoznate njihovo kakovost in ste na vdušeni zanje

Camels niso podobni drugim cigaretam, katere ste kdaj kadili. Njihova strokovnjaška sestava izbranega turškega in izbranega domačega tobaka ne zagotovi samo čudovite neimosti in svežinojnega okusa, ampak odstrani tudi vsak neprijeten cigaretni poskus ter neprijeten cigaretni duh. Kadite Camels kadilci hočete! Nihdar ne bodo utrudili okusa. Njihova zmes pač za to.

Priloge Camels o kakovostni cigareti

R. J. REYNOLDS TOBACCO CO., WINTON-SALEM, N. C.